

דכתיב וכל משקה אשר ישתה –

As it is written; ‘and all liquids which are drunk’

Overview

The גמרא discusses what is meant by saying that אוכלין הבאין מחמת משקין are part of the דבר י"ח; if the משקין became טמא by touching a שרץ and then these משקין touched אוכלין that is a מדאורייתא, as is written וכל משקה אשר ישתה בכל כלי גזירת י"ח דבר¹, so how can it be part of the

האי קרא במשקין הבאין מחמת כלי איירי ומשקין הבאין מחמת שרץ אתיא בקל וחומר מינה - This is discussing משקין, which became טמא on account of a vessel (which became טמא through a שרץ)², and we derive משקין הבאין מחמת שרץ from ק"ו through a מחמת כלי.

תוספות asks:

וּאִם תֹּאמַר וּמֵאֵי פֶרֶד דְּאֹרִייתָא נִינְהוּ נִימָא דִּי לְבָא מִן הַדִּין לֵהִיּוֹת כְּנֶדוֹן ³ -

And if you will say; but what is the question that the אוכלין שנטמאו במשקין גמרא's question that the דיין לבא מן פוסל תרומה מדאורייתא is הבאין מחמת שרץ - הדיון להיות כגדון

ולא ליהוי אלא שני כמשקין הבאין מחמת כלי ואוכלין הנוגעין בהן⁴ לא פסלי תרומה -

And so the משקין הבאין מחמת שרץ should only be a שני just like the משקין הבאין פסל, so the אוכלין which touched these משקין (which are a שני), will not (שני מדאורייתא)! תרומה מה"ת

¹ ויקרא (שמיני) יא, לד

וְכָל כְּלִי תִרְשָׁ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטָּמָא וְאֵתוֹ תִּשְׁפְּרוּ. לֹד מִכָּל הָאֵכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל, state, וְיִקְרָא יָא, לֹג-לֹד in פְּסוּקִים 2 כְּלִי חֶרֶס הָרָס שֶׁרָץ הָרָס which fell into a שֶׁרָץ The words אשר יפול מהם refers to (אב הטומאה which is an שֶׁרָץ (like an oven). When a dead משקין inside the חֶרֶס (כל אשר בתוכו) כְּלִי חֶרֶס also become טָמֵא (they are a טומאה שְׁנֵי לטומאה). and the רָאוּשׁוֹן (אוֹכְלִין) or משקין inside the חֶרֶס (כל אשר בתוכו) כְּלִי חֶרֶס also become טָמֵא (they are a טומאה שְׁנֵי לטומאה). This is what is meant by משקין הבאין מחמת כלי (in פסחים יב,ה) גמרא. The משקין הבאין מחמת כלי which is טָמֵא, then certainly משקין הבאין מחמת שֶׁרָץ (where the משקין touched the שֶׁרָץ directly) are also טָמֵא.

³ משקין הבאין means that if we derive a ruling from an original ruling, the derived ruling cannot be more powerful than the original ruling. Regarding משקין הבאין מחמת שרץ, we derived that they are טמא, from משקין הבאין (ראשון כלי), therefore (ראשון כלי) are only a שני (the כלי is the ראשון), therefore following the rule of דיו, the משקין הבאין מחמת שרץ (which was derived from כלי) can seemingly also only be a שני.

4 If the (הבאים מחמת שרץ) are a שני (see footnote # 3), the אוכלין that touch them do not become מדאורייתא פוסל תרומה מה"ת. [It is only מדרבנן where they were מדרבנן that חולין, so therefore these אוכלין cannot be מדרבנן. פוסל תרומה מה"ת, so the אוכלין become מדרבנן and the אוכלים which touched them become מדרבנן. שני מדרבנן, so the אוכלין can be מדרבנן, but not מה"ת.]

answers: תוספות

ויש לומר דאין דבר הנוגע בשרץ שלא יהא ראשון ובפרק קמא דפסחים (גם זה שם) הארכת יוטר:
And one can say; that there is no such thing that touches a שרץ and is not a ראשון (anything which touches a שרץ must become a ראשון); therefore the משקין must be a ראשון [notwithstanding the rule⁵]. **And I have elaborated on this at length in the first פרק of מסכת פסחים**.⁶

Summary

We cannot say דיו so that משקין מחמת שרץ should be a שני, since we know anything which touches a שרץ is always a ראשון.

Thinking it over

Why should the common knowledge that אין דבר הנוגע בשרץ שלא יהא ראשון, outweigh the rule of דיו?! Perhaps here is the exception to the common knowledge!⁷

⁵ If we would implement דיו here and insist that משקין הבאין מחמת שרץ are a שני it would be in contradiction to the accepted understanding that whenever something touches a שרץ it becomes a ראשון. See 'Thinking it over'

⁶ See פסחים יח, ב תוס' ד"ה דיו

⁷ See (עד"ז) באור החמה.